

Äänekosken kaupunki

RAHOITUKSEN JA SJOITUSTOIMINNAN PERUSTEET

Sisällys

1. Yleistä	3
2. Rahoituksen perusteet	3
2.1 Rahoituksen periaatteet	3
2.2 Ottolainaus	3
2.3 Antolainaus	4
2.4 Takaukset	4
2.5 Korkoriskinhallinta.....	5
2.5.1 Korkosuojauksen periaatteet.....	5
2.5.2 Korkosuojauspolitiikka	5
3. Sijoitustoiminnan perusteet	5
3.1 Sijoitustoiminnan periaatteet	5
3.2 Toimialasijoittaminen	6
3.3 Kassavarojen sijoittaminen	7
3.3.1 Maksuliikevarojen optimointi.....	7
3.3.2 Kassaylijäämän sijoittaminen	8
4. Voimaantulo	8

1. Yleistä

Kuntalain 14 §:n mukaan kunnanvaltuuston tehtävänä on päättää varallisuuden hoidon sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan perusteista. Äänekosken kaupungin rahoituksen ja sijoitustoiminnan perusteet määrittelee varallisuuden hoitoa sekä rahoitus- ja sijoitustoimintaa ohjaavat periaatteet sekä toimintaa rajaavat tekijät.

Rahoituksen ja sijoitustoiminnan perusteet jakautuu rahoitustoiminnan perusteisiin ja sijoitustoiminnan perusteisiin. Rahoituksen perusteissa on määritelty kaupungin ottolainaukseen ja antolainaukseen liittyvät käytännöt sekä periaatteet takausten myöntämiseen ja korkoriskin hallintaan. Sijoitustoiminnan perusteissa on määritelty sijoitustoiminnan yleiset periaatteet, toimialasijoittaminen sekä kassavarojen sijoittaminen.

Rahoitus- ja sijoitustoiminnan toteutumisesta raportoidaan kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle osavuosikatsausten sekä tilinpäätöksen yhteydessä.

2. Rahoituksen perusteet

2.1 Rahoituksen periaatteet

Rahoitustoiminnalla tarkoitetaan kaupungin rahoituksen hankintaa ja siihen liittyvää riskienhallintaa sekä rahoituksen tai takausten myöntämistä. Kaupungin rahoitustoimintaa ohjaavat valtuuston hyväksymät rahoituksen ohjeet ja perusteet sekä talousarvio. Hallintosääntö määrittelee toimivallan ja tehtävät kaupungin rahatoimeen liittyen.

Kaupungin rahoitustoimintaa hoidetaan pitkäjänteisesti ottaen huomioon kaupungin ja kaupunkikonsernin yhteisöjen toiminnan luonne. Rahoitustoimen keskeisenä tavoitteena on kaupungin investointien edellyttämän rahoituksen varmistaminen sekä maksuvalmiuden ylläpitäminen kaikissa markkinatilanteissa. Muita keskeisiä tavoitteita ovat rahoituksen hankinta hajautetusti, rahoituskustannusten minimointi, rahoituskustannusten vaihtelun tasaaminen pitkällä aikavälillä sekä rahoitusriskien hallinta hyväksyttävällä tasolla. Riskienhallinnan kannalta keskeistä on markkinariskin ja maksuvalmiusriskin hallinta. Kaupunginrahoitustoiminta on keskitetty keskushallinnossa toimivalle taloushallinnolle, joka seuraa kaupungin rahoitusta kokonaisuutena.

Vaikka hankintalaki ei koske rahoitusta, kilpailuttaa kaupunki kaikki merkittävät rahoitustarpeensa markkinoilla tai varmistuu päätösten markkinaehtoisuudesta muutoin. Rahoitukseen liittyvissä päätöksissä huomioidaan aina lainsäädäntöön liittyvät reunaehdot, kuten kuntalain 129 §:n mukaiset vakuusvaateet antolainoihin ja takauksiin liittyen sekä EU:n valtiontukea koskevat säännöt.

2.2 Ottolainaus

Kaupungin ottolainausa toteutetaan vain euromääräisenä. Laina voidaan nostaa kaikilla rahamarkkinoiden yleisesti käyttämällä tuotteilla.

Tyypillisesti lyhytaikaista alle 12 kuukauden mittaista rahoitusta hankitaan kuntatodistusohjelmalla. Kaupungilla on pankkien kanssa kuntatodistusohjelmat kaupunginhallituksen päättämällä tavalla (tämänhetkinen pankkikohtainen enimmäismäärä on 38 milj. euroa).

Vastaavasti pitkäaikaisen rahoituksen perusinstrumentteja ovat kahdenväliset velkakirjalainat, joukkovelkakirjalainat ja leasing-rahoitus. Kaupunki turvaa rahoituksen saatavuutta käyttämällä rinnakkain erilaisia rahoitusmuotoja ja rahan lähteitä. Vastapuoliriskiä hallitaan siten, että rahoittajaksi hyväksytään luotettava taho, joita ovat lähtökohtaisesti Suomessa toimivat liikepankit sekä erityisluottolaitokset kuten Kuntarahaus, Euroopan investointipankki (EIB), Pohjoismaiden investointipankki (NIB) ja Council of Europe Development Bank (CEB). Lainojen takaisinmaksuissa voidaan käyttää tasa-, annuiteetti- tai kertalyhenteisiä ohjelmia. Jälleenrahoitusriskiä hallitaan välttämällä erääntyvien lainojen liiallista keskittymistä ajallisesti.

Kaupungin investointien rahoittamiseksi tehtävistä leasingsopimuksista tehdään päätös hallintosäännössä määritellyn toimivallan mukaisesti hankinnan koosta riippuen. Yksittäisiä kohdekohtaisia leasingsopimuksia voidaan tehdä esimerkiksi tilahankkeiden yhteydessä. Irtaimiston osalta leasingrahoituksessa hyödynnetään limiittimuotoisina kilpailutettuja kokonaisuuksia, jolloin rahoituksen ja omaisuuden hallinnan kustannukset saadaan minimoitua.

Ympäristöystävällisiin investointeihin tarkoitettua vihreää rahoitusta pyritään käyttämään mahdollisimman paljon tilanteissa, joissa kaupungin investoinnit sen käytön mahdollistavat ja rahoituksen saatavuus ja ehdot ovat kilpailukykyisiä. Vihreää rahoitusta voi hakea investointihankkeeseen, jossa syntyy selkeitä ja mitattavia ympäristölle hyödyllisiä vaikutuksia ja vihreä rahoitus on osoitus kaupungin panostuksista ympäristön hyvinvointiin.

2.3 Antolainaus

Kaupunki myöntää antolainoja pääsääntöisesti kaupunkikonserniin kuuluville tytäryhteisöille. Antolainat voivat olla velkakirjalainoja tai pääomalainoja. Lainat voivat olla korollisia tai korottomia. Myönnettävien uusien antolainojen korko määritellään markkinaperusteisesti.

Antolainan myöntäminen harkitaan aina tapauskohtaisesti. Kaupunki edellyttää myöntämälleen antolainalle kuntalain mukaisesti riittävän kattavat vastavakuudet.

Kaupunki järjestää EU-rahoitteisten maaseudun kehittämishankkeiden välirahoitusta ja likviditeettituloetta pääasiassa yleishyödyllisille yhteisöille valtuuston päättämällä tavalla.

2.4 Takaukset

Kaupunki myöntää omavelkaisia takauksia pääsääntöisesti kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen lainoille ja rahoitusjärjestelyille. Kaupunki perii myöntämistään takauksista vuosittaisen hankkeen riskiä kuvaavan takauspalkkion, jonka suuruus pääsääntöisesti lainoille on 0,50 % vuoden viimeisen päivän mukaisesta jäljellä olevasta lainan määrästä.

Kaupunki voi myöntää 80-prosenttisia omavelkaisia takauksia kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen lainoille ja rahoitusjärjestelyille, mikäli kyse on muusta kuin kunnan toimialaan liittyvästä toiminnasta ja perii myöntämistään takauksista markkinaperusteisen vuosittaisen takausmaksun.

Takauksen myöntäminen harkitaan aina tapauskohtaisesti. Kaupunki edellyttää myöntämälleen takaukselle kuntalain mukaisesti riittävän kattavat vastavakuudet.

2.5 Korkoriskinhallinta

2.5.1 Korkosuojauksen periaatteet

Kaupunki rajaa lainasalkkuun kohdistuvaa korkoriskiä korkosuojauspolitiikan avulla. Tavoitteena on korkomenojen ennustettavuus, markkinakorkojen heiluntaa alhaisempi vaihtelu korkomenoissa sekä mahdollisimman alhaiset korkomenot pitkällä aikavälillä.

Korkoriskin hallintaa on toteutettu sekä hajauttamalla lainat eri korkosidonnaisuuksiin että solmimalla tavoitetta toteuttavia korkojohdannaissopimuksia. Kaupungilla on tällä hetkellä kaksi koronvaihtosopimusta, joiden laskennalliselta arvo on yhteensä 45 milj. euroa. Lisäksi vuonna 2027 aktivoituu 20 milj. euron koronvaihtosopimus.

Tällä hetkellä kaupunki ei tee uusia koronvaihtosopimuksia korkoriskin hallitsemiseksi ilman erityistä perustetta. Korkoriskin hallinta on yksinkertaisempaa ja tehokkaampaa toteuttaa siten, että lainat nostetaan joko vaihtuvakorkoisena tai kiinteäkorkoisena aina kulloinen lainaportfolion korkoriski ja ennustettu kehitys huomioiden. Olemassa olevia koronvaihtosopimuksia voidaan muokata (purkaa ja korvata uudella sopimuksella), mikäli se on kirjanpidollisen lainakohdistuksen tai poikkeuksellisen korkomarkkinatilanteen takia tarkoituksenmukaista.

Lainasalkun suojausasteella tarkoitetaan sitä osaa korkoriskipositioista, jonka osalta seuraava koronkiinnitys on yli 12 kuukauden päässä. Asettamalla suojausasteelle rajat, voidaan vaikuttaa siihen, missä määrin markkinakorkojen muutokset aiheuttavat muutoksia tuleviin korkokuluihin. Kaupunki tavoittelee korkomarkkinatilanteesta sekä lainasalkun rakenteesta ja koosta johtuen vähintään 70 % suojausastetta.

Kaupungin hallintosäännön mukaan talousjohtaja päättää kaupungin lainakantaan liittyvien korkojohdannaisten ja muiden korkosuojausten käyttöönnotosta.

2.5.2 Korkosuojauspolitiikka

- kaupunki ottaa pitkäaikaiset lainat vaihtuvakorkoisina tai kiinteäkorkoisina
- kaupunki ei tee lähtökohtaisesti uusia koronvaihtosopimuksia
- kaupungin koronvaihtosopimukset kohdistetaan lainasalkun lainoihin
- kaupungin koronvaihtosopimuksia on mahdollista muokata (purkaa ja korvata uudella sopimuksella), mikäli se on kirjanpidollisen lainakohdistuksen tai korkomarkkinatilanteen takia perusteltua
- korkoriskiä vastaan voidaan suojautua kiinteäkorkoisilla lainoilla korkomarkkinatilanteen huomioiden

3. Sijoitustoiminnan perusteet

3.1 Sijoitustoiminnan periaatteet

Sijoitustoiminnan periaatteina määriteltäviä asioita ovat sijoittamisen luonne, sijoitustoiminnan tavoitteet, suhtautuminen riskiin ja sijoitustoiminnan organisointi.

Sijoitustoiminta jakaantuu luonteeltaan kunnan toimialaan liittyvään sijoittamiseen ja kassavarojen sijoittamiseen. Sijoitustoiminnan luonteesta johtuen päämäärät ovat kaksitahoiset: kaupungin

tehtäviin kuuluvaksi katsottavien tavoitteiden edistäminen ja kaupungin kassatilanteen optimointi. Lisäksi kaupungilla voi olla toimeksiantona sijoitettavia lahjoitusvaroja, jotka ovat kaupungin hoidossa olevia rahoitusarvopapereja, pankkisaamisia tai rahaa.

Kaupungin sijoitustoiminnan tulee olla taloudellisesti tuottavaa. Vähimmäisvaatimuksena on sijoituksen reaaliarvon säilyttäminen. Sijoitusten tuoton on katettava myös sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheutuvat kustannukset. Taloudellisuusperiaatteen lisäksi kaupungin on sijoitustoiminnassaan otettava huomioon julkisyhteisöön kohdistuvat yhteiskunnalliset velvoitteet ja julkishallinnossa hyväksyttävät toimintaperiaatteet. Vastuullinen sijoittaminen on huomioitu siten, että suoria osake-, joukkolaina- tai rahamarkkinasijoituksia ei tehdä ase-, tupakka- tai alkoholiteollisuuden yrityksiin. Tämän lisäksi rahasto- ja indeksisijoituksilta edellytetään YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteiden noudattamista.

Sijoitustoiminnassa on otettava huomioon kaupungin maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaaminen. Sijoittamisen tulee perustua hallittuihin riskeihin, mikä tarkoittaa suunnitelmallista riskien tunnistamista, mittaamista ja riskeiltä suojautumista.

Kassavarojen sijoittaminen on kassaylijäämän sijoittamista, millä on vain välineellistä merkitystä kunnan varsinaisten tehtävien hoitamisessa. Sen vuoksi lainan ottaminen vain kassaylijäämän lisäämisen tarkoituksessa ei kuulu kunnan tehtäviin.

Kaupungin sijoitustoiminnan tulee olla kilpailutettua silloin, kun siihen käytännössä on mahdollisuus. Tämä koskee sekä sijoituskohteen tuoton että sijoituspalvelujen kilpailuttamista.

3.2 Toimialasijoittaminen

Toimialaan liittyvällä sijoittamisella edistetään kaupungin tehtäviin kuuluvia päämääriä, joita voivat olla esimerkiksi palvelutuotannon järjestäminen, asuntotuotannon tukeminen, elinkeinorakenteen muutoksen edistäminen tai työllisyyden turvaaminen. Sijoituskohteeksi valittavalla toimialalla voi olla kaupungille yhteiskunnallista, taloudellista tai strategista merkitystä.

Toimialasijoittamista harkittaessa tulee aina arvioida, kuuluuko kyseinen toiminta kunnan toimialaan. Yksittäistapauksessa joudutaan arvioimaan, onko yhtiöjärjestyksessä toiminta määritelty siten, että sijoittaminen yhtiöön kuuluu kaupungin toimialaan.

Toimialasijoitukset ovat pääsääntöisesti pääomasijoituksia yhteisöihin sekä investointien rahoitukseen tarkoitettuja antolainoja. Toimialasijoitus voi olla myös vaihtovelkakirjan muodossa tai sijoitus yhtiön sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Yleistä tuottovaatimusta ei kaupungin toimialasijoituksille aseteta, vaan tuottotavoite määritellään kohteittain. Sijoituksen reaaliarvon säilyttämistä on yleensä pidettävä vähimmäistavoitteena. Toimialasijoituksen tuottotavoitteesta päättää valtuusto erikseen sijoituspäätöksen yhteydessä tai vuosittain talousarviossa.

Toimialasijoituksen tekeminen edellyttää riskikartoitusta sijoituskohteena olevasta toimialasta, yhteisöstä ja hankkeesta. Riskikartoituksessa tulisi pyrkiä tunnistamaan mahdolliset riskikeskittymät. Keskitymisuhka voi olla tilanteessa, jossa kunnan toimialasijoitukset, lainatakaukset ja kassavarasijoitukset merkittävässä määrin kohdistuvat yhteen toimialaan tai vain muutamaaan yhteisöön tai hankkeeseen. Riskikartoituksessa määritellään sijoitustoimintaa rajaavat tekijät, joita ovat riskin rahamäärä sekä sen todennäköisyys, sijoitusaika ja likviditeetti.

Välittömältä pääomariskiltä kaupunki voi suojautua vaatimalla toimialasijoitukselle pankkitakauksen tai muun likvidin vakuuden. Välitöntä suojaamista on myös sijoituksen arvon ja tuoton jatkuva ja ajantasainen seuranta sekä toimenpidesuunnitelman laatiminen riskin pienentämiseksi, kun pääomatappiovaara on lisääntynyt. Välillistä suojautumista on määräämisvallan hankkiminen sijoituskohteena olevassa yhteisössä.

Toimialaan liittyvät sijoitukset käsitellään kaupunginvaltuustossa ja kaupunginhallituksessa kunkin yksittäisen toimialasijoituksen edellyttämällä tavalla.

3.3 Kassavarojen sijoittaminen

Sijoitettavia kassavaroja ovat rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassavarat jaetaan maksuliikevaroihin ja kassaylijäämään. Maksuliikevaroja ovat rahalaitosten käyttötileillä olevat varat sekä käteisvarat. Kassaylijäämällä tarkoitetaan varoja, joita ei ole sidottu maksuliikkeen ylläpitoon.

Lyhytaikaisten, alle vuoden pituisten kassaylijäämien sijoitusten tarkoituksena on turvata kaupungin maksuvalmiutta käyttötilejä paremmalla tuotolla. Lyhytaikaisia sijoitusinstrumentteja ovat määräaikaiset pankkitalletukset, rahamarkkinatalletukset, rahalaitosten sijoitustodistukset, kunta- ja yritystodistukset, valtion velkasitoumukset sekä lyhyen koron rahasto-osuudet.

Pitkäaikaisilla sijoituksilla tarkoitetaan yli vuoden mittaisia sijoituksia. Kassavarojen jakautuminen lyhyt- ja pitkäaikaiseen kassaylijäämään riippuu keskimääräisestä kassanriittävytydestä. Mitä suurempi kaupungin kassanriittävyys on, sitä suurempi osuus sen kassavaroista voidaan sitoa pitkäaikaisiin instrumentteihin ja sitä pitempi keskimääräinen sijoitusjakso voi olla.

Sijoitusinstrumentteina pitkäaikaisissa sijoituksissa ovat joukkovelkakirjalainat, pörssinoteeratut osakkeet, pitkän koron rahasto-osuudet, osake- ja yhdistelmärahasto-osuudet, osakeindeksi- ja muut ns. strukturoidut lainat, osakeindeksiosuudet, vakuutusyhtiöiden kapitalisaatiosopimukset ja sijoitusvakuutukset. Yleensä nämä pitkäaikaisen sijoitusten instrumentit ja erityisesti oman pääoman ehtoiset sijoitukset eivät ole käytettävissä lyhytaikaisissa, alle vuoden pituisissa sijoituksissa.

Sijoitusinstrumenttia valittaessa ja eri sijoitusinstrumentteja vertailtaessa on huomioitava eri sijoitusinstrumentteihin liittyvät välitys- ja hoitokustannukset.

Kaupungin kassavarojen sijoittamisen tarkoituksena on tukea kaupungin taloudellista tulosta alentamalla rahoituskustannuksia ja ylläpitää kaupungin maksuvalmiutta eli kykyä selviytyä kaikissa tilanteissa taloudellisista velvoitteistaan.

Likvidien kassavarojen sijoittaminen voidaan edelleen jakaa kahteen ryhmään: maksuliikevarojen optimointi ja kassaylijäämän sijoittaminen.

3.3.1 Maksuliikevarojen optimointi

Lyhytaikaisissa, alle vuoden pituisissa maksuliikevarojen optimointiin liittyvissä sijoituksissa tavoitetuottona on 3 kk Euribor-viitekorkoa vastaava tuottotaso. Kassaylijäämää sijoitetaan vain lyhytaikaisiin instrumentteihin, joissa sijoituksen luotto- ja hintariskit ovat vähäiset.

3.3.2 Kassavlijäämän sijoittaminen

Kaupungin hallintosäännön mukaan talousjohtaja päättää kassavarojen sijoittamisesta rahalaitokseen tai muutoin kaupunginhallituksen hyväksymien periaatteiden mukaisesti. Yli vuoden pituisesta pitkäaikaisesta sijoittamisesta päättää kaupunginhallitus kussakin tapauksessa erikseen. Kaupunginhallitus päättää kassavarojen sijoittamisesta instrumentein, jotka eivät ole avista- eivätkä jälkimarkkinakelpoisia sekä instrumentein, joihin sisältyy riski pääoman vähenemiseen. Pitkäaikaisissa sijoituksissa keskimääräisenä tavoitetuottona on vähintään kaupungin pitkäaikaisesta vieraasta pääomasta maksama keskikorko.

4. Voimaantulo

Tämä rahoituksen ja sijoitustoiminnan perusteet tulee voimaan, kun kaupunginvaltuusto sen on hyväksynyt ja päätös on lainvoimainen.